

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronologia Monasteriorum Germaniæ Præcipuorum Ac Maxime Illustrium

Brusch, Kaspar

Nürnberg, 1682

S. Crucis Augustanum cœnobium instituti & ordinis regularium
Canonicorum S. Augustini, ex Hamelbergo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38166

S CRUCIS Augustanum coenobium instituti & ordinis regularium Canonicorum S. Augustini, ex Hamelbergo (ubi antea situm fuerat) in Augustam Vindelicam translatum est anno Domini 1194. per Episcopum Augustanum, Udalschalcum, Comitem à Thennenlohe, primum hujus coenobii intra Augustanæ urbis moenia fundatorem: quod primum à Marfallis de Biberach in Mutterhofen pago inchoatum, mox inde à Conrado, Antistite Augustano, Comite Luzelnsteinio, in Hamelbergum montem Augustanæ urbi vicinum, & inde tandem iterum, ut prius dictum, ab Udalschalco in urbem translatum est. In eo semper divertere solet Legatus Pontificius, si quis è Roma ad Imperialia Comitia Augustæ celebranda mittitur: quemadmodum hoc currente Jubileo, à Julio III. P. M. missus est cum potestate Legati de Latere Reverendissimus in Christo pater ac D. D. *Sebastianus Pighinus*, Archiepiscopus Sipontinus, summiq; Pontificis in judicio Rotæ locumtenens, qui singulari clementia labores hos meos intuens, quos per decennium jam penè in celebrandis Ecclesiasticis Germaniæ monumentis fero, autoritate

Bruschius Apostolica Comitem Palatinum me in hoc ipso coenobio creavit, satis liberaliter ostendens, quo sit erga omnes honestas literas animo, qua pietate affectus. Rectorum vero hujus loci (præpositos vocant) talis extat catalogus.

1. *Bertholdus* eligitur anno 1199. vir sacris studiis totus deditus. Quàm diu præfuerit, aut quo anno obierit, ignoratur.
2. *Udalricus* præfuit anno 1234.
3. *Bertholdus* anno 1270.
4. *Henricus de Lauringiaco* eligitur anno 1298. Præfuit prudenter annis 46. Decessit ex hac vita anno Domini 1344.
5. *Arnoldus* Henrico successit. Præfuit 14. annis. Obiit anno 1358. 5. Kalend. Aprilis.
6. *Udalricus Gersthoferus* præfuit 27. annis. Obiit anno Domini 1386. sepultus ad aram S. Egidii.
7. *Conradus*, præfuit annis vix duobus integris.

8. *Hen-*

8. *Henricus* constituitur praepositurae gubernator an. 1388. Praefuit per unum saltem annum. Obiit anno 1389.
9. *Ulabricus Henrico* successit & eodem anno etiam decessit.
10. *Petrus* eligitur in praepositum anno Domini 1389. Praefuit annis 7.
11. *Nicolaus* successit Petro concorditer electus anno 1396. Praefuit duobus tantum annis.
12. *Petrus Stauberus* subrogatur Nicolao anno 1398. Praefuit 9. annis. Obiit in vigilia Martini anno Domini 1407. Sepelitur sub saxo marmoreo in Ecclesiae pavimento.
13. *Henricus Endorffer*, Augustanus, Petri aliquamdiu coadjutor, in praepositum eligitur anno 1407. Praefuit laudabiliter 28. annis. Obiit anno Domini 1435. in die Pirminii.
14. *Stephanus Secherlinus* praefuit quinque annis. Moritur anno Domini 1440. sepultus in S. Crucis Ecclesia, pridie Leonhardi.
15. *Joannes Dachs*, Augustanus, eligitur anno 1440. vir prudentia & sapientia praeditus singulari. Praefuit 30. annis, quibus collapsum monasterium quasi de novo praclare erexit & diligentiae gubernatione plurimum auxit. Reformavit item coenobium per Joannem Schirmium, Abbatem postea designatum in Understorffo, Bavarico coenobio. Invenitur mortuus in cubiculo suo.
16. *Ulabricus Burgschneiderus* successit Joanni, & tribus annis, nec illis tamen plenis praefuit. Obiit extra monasterium pridie Idus Junii anno 1474. apoplexia, quod esset obeso corpore & julto intemperantior, quo malum sibi tale accerferat.
17. *Joannes Fuchs*, valde injurius civitati, & vulpinis technis adversus eam plurimis utens, eligitur praesente Reverendissimo Episcopo Augustano, Domino Joanne de Werdenberg, ex clerico seculari & concionatore in Praepositum anno 1474. Construxit totum dormitorium de novo: superiorem item chorum & ambitum novum, demolito veteri. Turrim in summitate refecit, quod tempestate & fulmine tacta cecidisset in die S. Petri, quo die etiam S. Ulrici Ecclesia corruit, tempestatis & ventorum

Ecc

torum

torum vi impulsa & labefactata. Fecit vero eandem turrim dealbari, ut magis esset conspicua. Fuit piscium & vivariorum admodum studiosus. Sacellum autem S. Nicolai in Muttershofen, loco, ubi antiquitus inceptum fuerat monasterium, renovavit & consecrari fecit. Obiit longa ægitudine fatigatus postridie D. Benedicti anno Domini 1488. cum præfuisset annis 14. integris.

18. *Vitus Faclerus* successit Joanni anno 1488. quo condidit statim conservatorium clinodiorum in veteribus templi adytis. Præfuit utilissime annis 29. quibus plurima construxit economiæ admodum utilia: imprimis vero sacellum Præpositi, horreum novum, & totam Ecclesiam S. Crucis ex imis fundamentis novam cuproq; tectam anno 1500. Absoluto templo, post annos quatuor turris eidem templo adjuncta, usque ad campanas dejecta, & denuo sexaginta pedum altitudine in sublime iterum erecta, & cupro (quemadmodum prius templum) tecta, aureisque epistyllis, aureaq; cruce insignita est. Fecit fundi magnam campanam 52. centenariorum. Obiit tandem anno Dñi 1517.

19. *Jacobus Wegelinus*, ex Riedlingo Sueviæ oppido ad Danubium sito natus, electus & confirmatus est in vigilia Annunciationis Mariæ anno 1517. Fuit clemens conventui suo & magis propitius, quam fuerat antecessor. Fuit & utilis & beneficus gubernator, etsi tantum per quadriennium præfuerit, quo texit totam Ecclesiam cupro, quemadmodum opus illud antecessor inceperat. Obiit anno Domini 1521. penultima Maij.

20. *Christophorus Gailius*, Dillingensis, subrogatur statim in Kalendis Junii. Præfuit laudabiliter annis 21. Obiit 6. Decemb. anni à nato Christo 1542. Secessit Dillingum in civitatem Episcopalem ad Danubium sitam anno 1537. in die S. Antonii, propter mutatam Augustæ religionem. Inde postea monachi Landsbergum (quod oppidum Baviaræ est, ad Lycum amnem supra Augustam Vindelicam situm) profecti sunt in ipso bello Germanico anno 1546.

21. *Bernhardus Werlinus*, ex Gundelfingiaco natus, quod est Palatinorum oppidum, ad Brentium amnem situm, eligitur anno 1545. die 18. Octobrium, confirmaturq; sequenti die statim. Rediit

Rediit Augustam in vigilia Hilariae anno 1548. praesente Imperatore Carolo V. Contruxit novas domos è regione caemiterii anno Domini 1549. Praest adhuc currente hoc Jubileo.

S CRUCIS Benedictinum monasterium, quod est intra muros Imperialis oppidi Donawerdæ, id est, Danubianæ peninsulæ (peninsulam enim Germani *Werd* vocant) præclarum fundatum legitur initio pro Deo dicatis Virginibus à Mangoldo, Comite Dillingensi & Kiburgensi, & conjugè ejus, Domina Tuta, anno Christi 1100. auctum tandem ab aliis duobus Mangoldis, ejusdem stemmatis Comitibus, qui omnes in capitulari ejus coenobii domo honorifice sub insigni Mausoleo sepulti sunt cum tali epigraphæ:

*Tres fundatores Mangoldi, Tutæq; flores
Cælestis prati, pausant simul hic tumulati.*

Est eodem loco celebris sepultura Marfallorum de Bappenheim. Sepelitur in eodem etiam templo quædam Principissa à proprio marito Ludovico Bavaro propter suspiciones quasdam trucidata, cum tali inscriptione: Anno Domini 1256. decima quinta Kalend. Februarii in castro *Werd* obiit Domina Maria, Ducissa Bavariae, filia Ducis de Brabant: de qua videbis, quæ annotabimus in Fürstenfeldensi Abbatia.

Prima hujus loci Abbatissa designata legitur Domina *Gunderadis*, primi fundatoris Mangoldi ex Domina Tuta filia, de qua nihil tamen amplius in literas relatum invenio: quemadmodum etiam hoc ignoratur, quando & quam ob causam sexus mutatus sit. Postremos Abbates hos tantum reperi, reliquis omnibus amissis in proximo bello Germanico, quo coenobium à Smalcaldici foederis militibus occupatum, direptum & miserrime spoliatum est.

Abbatum series.

2. *Theodoricus* Abbas præfuit annis Christi 1135. & 1166. ut Chronicon Cæsariense testatur. Unde liquet, locum istum non diu à monialibus habitatum fuisse. Post istum Abbatem magnus hiatus est; plurimi enim desiderantur.

E e e 2

3. Bar-